

אישי לדברי

לקט אפרות
חז"ל, רעיונות,
עובדות והנהגות
פדולוי ישראל,
על מדות טובות
שפביאות לאהבת
הזולת, הנלפדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס
בלי רשות בכתב

מכון אהבת אמת - המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת ע"ש ר' צבי יהודה דומוביץ ז"ל
רח' אבן עזרא 2 ירושלים 92424 טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812

שבת קודש ט אב תשע"ב: הדלקת נרות - ירושלים 7:04 תל-אביב 7:19 חיפה 7:12 מוצאי שבת - ירושלים 8:19 תל-אביב 8:21 חיפה 8:22 ר"ת 8:55

פרשת דברים

איסור לשון הרע

להזהר מנרגנות, מהוצאת דיבה ומאבק לשון הרע !

נלמד, בדרך רמז, מהפסוק: "אלה הדברים אשר דיבר משה... וחצרות" (פרק א"א) ואמרו חז"ל בספרי: "אמר להם, לא היה לכם ללמוד ממה שעשיתי למרים בחצרות, אם למרים הצדקת לא נשאתי לה פנים בדין, קל וחומר לשאר בני אדם. וכן נלמד מהפסוק "ותרגנו באהליכם ותאמרו"... (פרק א"כז) וכתב רש"י: ותרגנו - לשון הרע וכן (משלי יח) דברי נרגן, אדם המוציא דיבה. עכ"ל. ובגמרא (שבועות מו:) תניא, שמעון בן טרפון אומר: ותרגנו באהליכם - תרתם וגניתם באהלו של מקום.

בספר עבד המלך הביא (מכסף נבחר) רמז בתיבת "אלה" ראשי תיבות "אבק לשון הרע" והוא עפ"י מה שאמרו חז"ל (ב"ב קסד) והכל באבק לשון הרע, ואין אדם ניצול בכל יום מאבק לשון הרע. פירוש אם לא ישגיח על זה מאד יכשל חלילה. וזהו "אלה" אבק לשון הרע, "הדברים אשר דיבר משה אל כל ישראל" והוכיח אותנו שכל אחד ואחד צריך להזהר מאד בכל יום ויום שלא יכשל באבק לשון הרע.

בספר טובך יביעו מובאים מספר עצות שהמתרגל בהן יוכל לבער מקרבו את נגעי לשון הרע: (א) שורש לשון הרע הוא שנאת חינם שהרי אילו היה אוהב את חברו לא היה חפץ לדבר בגנותו. לפיכך העצה, להשריש בלבו אהבת כל אחד ואחד מישראל ולעקור השנאה מלבו לכל איש או אשה מישראל.

(ב) לגזור עצמו להמנע ככל האפשר מלדבר על אנשים. הרבה פעמים מתחשק לספר איזה סיפור "עסיסי" על מישהו. וצריך להחדיר ללבנו שהסיפור לא יאבד מ"עסיסיותו" אם לא נזכיר את שמו של "גיבור הסיפור"...

(ג) עצה למי שנשאל על מאן דהוא שישב: "מחר אתן תשובה" וצריך לומר שכך מנהגו שאינו משיב באותו יום. הרווח בעצה זו שאפשר לשקול את הדברים במתינות מה מותר לספר ומה אסור. וגם אם לא ידע להחליט בעצמו יש לו זמן לשאול בקי בהלכה.

(ד) עצה נוספת: להמנע מלהזכיר שם של חוג או עדה או אדם בפני מי שאינו נמנה על החוג ההוא. ואם נקדיש מחשבה קצרה לפני דיבורנו נוכל להציל ולצמצם הרבה מן הדיבורים האסורים ולמנוע מחלוקת מישראל.

(ה) כבר הורונו חז"ל כי חזקה שכל אומן שונא את בני אומנותו, ולכן גם אדם המכיר בחברו שאינו "אוהב" את "פלוגני" יזהר מאד שלא להזכיר את שמו לפניו בשום אופן.

הקב"ה הבטיח: מכל הצרות שבעולם אציל אתכם. באיזה תנאי? אם "בשוט לשון תחבא" (איוב פרק ה'כא). הרי שיש לנו "קוויטל" מהקב"ה בכבודו ובעצמו, המבטיח להצילנו מכל הצרות שבעולם, אם נחביא עצמנו מלשון הרע. היש לנו דרך יעילה מזו לסתום את פיו של המקטרג ולהנצל מכל הצרות המאיימות עלינו?

לתקן עון לשון הרע
סיפר הגר"י זילברשטיין
שליט"א: נשים ירושלמיות פנו אל עמוד ההלכה הגאון רבי יוסף שלום אלישיב זצ"ל ושאלה בפייה: "מה מוטל עלינו לתקן לאחר אסונות קשים שהתבטאו בעיקר בפטירת נשים צעירות רח"ל?"
תשובת הגר"י אלישיב היתה: "יש לתקן את ענין שמירת הלשון, ולארגן שיעורים ללימוד ההלכות. כי הצרות באות על ביזוי תלמידי חכמים. וע"י החיזוק בשמירת הלשון לא יגיעו לידי כך."
הרב אלישיב קבע בפסקנות: "הקב"ה לא סובל את זה!" והוסיף: "גם אצל נשים שייך חטא זה, כיוון שאינן מכבדות דיין את בעליהן!"
ומעשה שהגיעו נציגים מישוב פלוגי אל הגר"י אלישיב וסיפרו לו על אסונות המתרחשים בישובם בתכיפות רבה, וחברי הישוב מרגישים בעליל שיש להקב"ה תביעה עליהם, ושואלים מה עליהם לעשות כדי לתקן את המצב?
כששמע הגר"י את שם הישוב הגיב: "יודע אני שבמקום זה מבזים תלמידי חכמים, וידוע מה שאמרו חז"ל שלא הרבה ירושלים אלא על שביזו בה תלמידי חכמים."

עלון פרשת דברים הוקדש לעילוי נשמת מורנו ורבנו עמוד התורה וההלכה רשכבה"ג
מרן הגאון רבי יוסף שלום אלישיב בן רבי אברהם זצוק"ל
נתבקש לישיבה של מעלה ביום כ"ח תמוז תשע"ב
תנצבה

להגן ולהציל

לימוד התורה יומם ולילה הוא ההגנה הטובה והבטוחה ביותר מפני כל צר ואויב !

נלמד מהפסוק: "רב לכם סב את ההר הזה פנו לכם צפונה" (פרק כ"ג)

ודרשו חז"ל: מהו "פנו לכם צפונה"? אמר רב חייא, אמר להם, אם ראיתם אותו שמבקש להתגרות בכם, אל תעמדו נגדו, אלא הצפינו עצמכם ממנו עד שיעבור עולמו. אמרו לו ישראל, רבש"ע, ולהיכן נברח? אמר להן, אם ראיתם שמבקש להתגרות בכם ברחו לתורה! ואין צפונה אלא תורה שנאמר (משלי ב) "יצפן לישרים תושיה".

אמרו חז"ל (ברכות ז): אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי, כל הקובע מקום לתורתו (כגירסת הרי"ף), אויביו נופלים תחתיו, שנאמר: "ושמתי מקום לעמי ישראל ונטעתים ושכן תחתם ולא ירגז עוד ולא יוסיפו עוד בני עולה לענותו כאשר בראשונה".

ופירש רבינו יונה ז"ל: "זה הפסוק נאמר על בית המקדש, שהקב"ה היה משרה שכינתו שם, ובזכותו היו ישראל יושבים לבטח ולא היו מפחדים מהאויבים, ועכשיו שאין בית המקדש קיים, מקום התורה הוא במקומו, כדאמרין: "מיום שחרב בית המקדש אין לו להקב"ה בעולמו אלא ד' אמות של הלכה בלבד. לפיכך בזה יצול מהאויבים".

הוסיף על כך הגאון רבי יוסף שלום אלישיב זצ"ל: "כמה אנו מרגישים בימים אלה את חוסר הבטחון, וכמה נחוצה לנו הבטחה זאת "ונטעתי ושכן תחתיו ולא ירגז עוד ולא יוסיפו עוד בני עולה לענותו כאשר בראשונה".

ואמנם - מוסיף הגרי"ש - יש בידנו עצתו של רשב"י: "כל הקובע מקום לתורתו, אויביו נופלים תחתיו! אם אכן נשמור על קביעות המקום והזמן לתורה, אף שאין לנו כיום את בית המקדש שיגן עלינו, מכל מקום מובטחים אנו ש"אויביו נופלים תחתיו".

החזון איש באגרותיו (ח"א אגרת סג) כתב: "ובימים אלו המתחזק בלימוד התורה - הוא עושה חסד עם כל ישראל, להוסיף זכות מגן ומחסה".

עוד כתב החזון איש (באגרת ריא): "צריך להתחזק בלימוד התורה בשביל להרבות זכויות לכלל, וזהו טוב מתענית וכיוצא בזה, וכמובן על מנת לעשות, ר"ל דקדוק בשמירת לא תעשה שזה יותר רגיל שאדם דש בעקבי, ובמיוחד בין אדם לחברו..."

"מי ימשיך להגן על אירופה"...?

סיפר הגאון רבי חיים ברים זצ"ל: "יום אחד כאשר התקרבותי לביתו של החזון איש, כדי ללמוד תורה מפיו, שמעתי קול בכי ומאד נבהלתי, התקרבותי יותר ונוכחתי שהבכי נשמע מחדרו של החזון איש. שאלתי את בני הבית מה קרה?

"השיבו לי בני הבית שזה עתה הגיע בשורת איוב שהגאון רבי ברוך בער ליבוביץ ראש ישיבת קמניץ נפטר לב"ע (בשנת ת"ש) והחזון איש קרע קריעה בבגדו והתפרץ בבכי נורא, ואף אחד לא מצליח להרגיעו".

"המתנתי עד שהבכי נרגע מעט, ובשלב מסוים נכנסתי אל הקודש פנימה. אמר לי החזון איש כשעיניו אדומות מבכי: אתה יודע שלפני שבע שנים עלה הרשע הנאצי ימ"ש לשלטון, בשנת תרצ"ג, וכולנו יודעים מה התוכניות שלו. הוא כתב בספרו שתכניתי להשמיד, להרוג ולאבד את כל היהודים.

"עד עכשיו" - המשיך החזון איש - "הייתי רגוע ושליו בגלל שהיה לי ברור שעמל התורה של רבי ברוך בער בקמניץ ושל רבי שמעון שקאפ בגרודנא (שגם הוא נפטר לב"ע באותו זמן), לא יתנו לארור הזה לזוז עם הפצצות הנוראות שלו ועם חייליו, והוא לא יוכל להזיק לכלל ישראל. עכשיו אני מפחד! רבי שמעון איננו ורבי ברוך בער נפטר, מי ימשיך להגן על אירופה!?"

צדק החזון איש בפחדיו, ידע היטב את מה שאומר. בשנה זו פרצה השואה האיומה בכל עוצמתה. כי על כן, אין כח שיגן על עם ישראל כמו כח עמל התורה.

ברכה לזולת

לברך את רעהו באהבה ומכל הלב !

נלמד מהפסוק: "ה' אלוקי אבותיכם יוסף עליכם ככם אלף פעמים ויברך אתכם..." (פרק א"יא)

וכתב רש"י: אמרו לו אתה נותן קצבה לברכתנו... אמר להם, זו משלי היא, אבל הוא יברך אתכם כאשר דיבר לכם. וכתב השל"ה הק': מצאתי כתוב בקונטרסי האריז"ל: 'משה' בגימטריא אל ש-ד-י. ובמילוי אותיותיו עולה בגימטריא 'אלף' - זהו משלי. הרי שברכם בכל לבנו ובכל נפשו, בכל מה שנכלל בשמו. כך ראוי לאדם לאהוב את ישראל בגופו ונפשו ומאודו. עכ"ל. וכן מצינו בנוסח ברכת כהנים: "וציונו לברך את עמו ישראל באהבה" כי ברכה בכוונה ובלב שלם, היא רק זו הבאה מתוך אהבה.

חז"ל אומרים בגמרא (ברכות ז) "אל תהי ברכת הדיוט קלה בעיניך" אמר על כך הגאון רבי חיים קרייזוויט זצ"ל: המון העם סבורים שכל אדם יכול לתת ברכות שהרי הוא לכל הפחות "הדיוט". אבל באמת זו טעות! לא כל אחד יכול להחשב "הדיוט", הדיוט הוא יהודי כשר. אמנם אינו צדיק ואינו ת"ח אבל גם לא עבריין. משא"כ עבריין גרוע הוא מהדיוט.

אימתי זוכה אדם להיות לכל הפחות "הדיוט" - אמר רבי חיים - מיד אחרי יום הכיפורים. שנמחלים בו עוונותיו. ומכיון שכך, נמצא, שכל אדם שנמחלו עוונותיו ושוב אינו עבריין, הרי ברכתו "ברכת הדיוט" ויכולים להועיל.

לפי"ז - מסיק רבי חיים - "כל חתן" יכול לברך "ברכת הדיוט" שהרי אמרו חז"ל "חתן מוחלים לו על כל עוונותיו".

לאור דברי רבי חיים, נוכל להוסיף ולדון גם לגבי ברכתו של "קטן": מצד אחד אמנם חסר בו דעת, אך מאידך הרי הוא ללא חטא, כדברי חז"ל "הבל פה שאין בו חטא", וממילא יתכן שהברכה של קטן, ובמיוחד כשהוא בגיל "מופלא" הסמוך לאיש", גדול ערכה יותר מאשר כל ברכה של אדם. לפי"ז, יש להתפלא מדוע אין העולם נוהר לקבל ברכה מתשב"ר, אשר יתכן בהחלט שגם ברכתם אמורה לעשות רושם. (וראה מסגרת)

"ברכני נא"..."

מספר הגאון רבי אברהם הכהן קופשיץ שליט"א (רב שכונת נוה צבי): באחד הביקורים שקיימתי עם הורי (רבי הירש קופשיץ ואמו בת הגאון רבי שמואל הלל שנקר) בביתו של סבי הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל (רבה של ירושלים), שהיה ממוקם בשכונת בתי מחסה בעיר העתיקה, חשתי התרגשות מיוחדת לקראת הביקור הייתי אז ילד קטן כבן ארבע. נכנסנו לביתו של הסבא הגדול. לפני ההורים הוגשה תיקרובת. הם שוחחו קצרות עם הסבא ואני עמדתי בצד והטיתי אוזן לשיחת המבוגרים. כאשר סיימו ההורים וביקשו לצאת מהבית, פנה אלי זקני ליטפני ואמר לי: "אברהמ'לה, הלא הנך כהן! ברכתך חשובה ביותר, כמו שנצטוונו בתורה. ברכני נא בברכה המשולשת בתורה..."

"ברגע הראשון חשתי מבוכה קלה. ידעתי כבר שהסבא הינו האישיות החשובה בעיר ואולי גם בארץ. מי אנוכי הקטן שאהיב עוז לברך את גדול הדור? אולם הסבא לא הותיר לי את האפשרות להתלבט: הוא הרכין את ראשו לעברי כאומר לי שוב: "ברכני!"

פרשתי את שתי כפות ידי הזעירות על גבי הכיפה הגדולה שעיטרה אותו ופצחתי בברכת "יברכך השם"... כשסיימתי את הברכה באמירת "וישם לך שלום" השתפכה נהרה על פני הסבא, הוא נשק לי במצחי".

מתוך מאמר

"לא תכירו פנים במשפט"

ללא משוא פנים...

בחדר האורחים של הגאון רבי צבי פסח פּרנק זצ"ל דולקים האורות. רבנים ראשיים, ראשי ציבור גודשים את הבית. הם באו כדי לחתום על הסכם חגיגי עם חברת האוניות הישראלית "צים" בדבר היתר להפעלת האוניות בשבת בידי נכרים, שהם ורק הם יעשו את כל המלאכות האסורות, כך שאפשר יהיה לנסוע בהיתר ולא באיסור, בלי חשש חילול שבת על ידי יהודים.

ניסוח המכתב הושלם. כל הפרטים הובטחו וניגשים לעצם החתימה. אך רבי צבי פסח רצה לבחון את אמיתות ההסכם, הוא לא האמין כי אכן התפקידים האחראים באוניה יופקדו בידי גויים. ברגע האחרון פנה הרב למנהל החברה, וביקשו להמתיק עמו סוד. הוא שאלו בלחישתו, כיצד אפשר בימי המלחמה להפקיד ניהול אוניה ישראלית בידי רב חובל ומלחים גויים? הרי יש סכנה בדבר?

"**יהי** כבוד הרב סמוך ובטוח" - ענה לו המנהל - "כי האניות תשארנה בידי יהודים, ורק למראית עין נחזיק איזה גויים שיעסקו בתפקידים בלתי אחראיים... אל לכבוד הרב לחשוש מאומה, הענין יסתדר!"

אור־אז פנה רצ"פ אל הרבנים המסובים והודיע כי אינו מוכן לתת יד להסכם...

עמוד ההוראה

לשפוט בעלי דין בצדק, ולא להראות אותות אהבה וקירוב לאחד מהם על פני חברו !

נלמד מהפסוק: "לא תכירו פנים במשפט... לא תגורו מפני איש" (פרק א"ז)

ודרשו חז"ל בגמרא: "לא תכירו פנים במשפט" - רבי יהודה אומר לא תכירהו [רש"י: אם הוא אהובך] ר' אלעזר אומר לא תנכרהו [רש"י: אם הוא שונאך לא תעשה לו כנכרי לחייבו] (סנהדרין ז:).

בספר "משכיל אל דל" העיד על הגאון רבי מרדכי בנעט זצ"ל כי מעולם לא ראה את פני הבעלי דין בעת שהתייצבו לפניו לדין, וקיים בזה "לא תכירו פנים"... כפשוטו. היה עוטר ראשו בטלית מול פניו, והיה נוקב בשם התובע ובשם הנתבע וכך היה מנהל את הדיון.

הוא שאמר הכתוב (שמות יח"ט) "כי יהיה להם דבר בא אלי ושפטתי" כלומר: הדבר גופו בא לפני הדיין. אין הדיין דן אלא מנקודת מבט לדבר עצמו, מבלי להביא בחשבון את האנשים בעלי הדבר הנוגעים בסכסוך...

בספר טעם ודעת מובא שכאשר ישב הגר"ל דיסקין זצ"ל לדין, היה מקשיב לדבריהם של בעלי הדין כשהם עומדים מעברה השני של הדלת... ולא נתן להם להכנס לחדרו פנימה. וכל כך למה? מפני שחשש שמה אם יראה את פניהם יטו את שיקול דעתו ויצא הדין מעוות...

"לא תגורו מפני איש"

ללא פחד וללא מורא...

כאשר כיהן הגאון רבי אברהם קלמנוביץ זצ"ל ברבנות בעיר ראקוב שמר בתקיפות שאנשי ה"תרבות" וה"השכלה" לא יקימו מוסדות קלוקלים משלהם. פעם הוצרך לנסוע לבגליה, ראו אנשי ה"תרבות" שכעת בהעדרו מעיירה, זוהי ההזדמנות לייסד ולבצע זממם, וניגשו מיד לפעולה.

באותה עיירה גר יהודי פשוט וישר שאצלו היה שנון דברי הרב ש"ה"תרבות" היא כמו אכילת "דבר אחר". הוא שלח מברק לבגליה והודיע לרב שהולכים לייסד מוסד "תרבות" בראקוב.

מיד שב הרב קלמנוביץ לעיירתו ודבר ראשון השפיע על האחראי השליט במקום שלא יתן רשיון לשום בית ספר להתייסד, לאחר מכן הודיע שבשבת יהיו כל בתי המדרשות סגורים חוץ מבית המדרש הגדול.

אור־אז קמו אנשי ה"תרבות" ואיימו בביתו שאם הרב יגיד בדרשתו שה"תרבות" הוא כמו ללכת ל"תיפלה" ישפך דם בבית המדרש! והם היו חשודים על כך. התחננו בני ביתו שלא ילך לדרוש. אולם הוא במסירות נפשו לכבוד שמים אטם אזניו משמוע תחינתם.

לפני שבת הביא את כתב הרבנות שלו לבית הכנסת, ובשבת אחר תפלת שחרית עמד על הבימה וכה אמר:

"**לפנים** בישראל היה לרב דעה על כל דבר קטן וגדול בעיר, והוא היה כבעל הבית על הנהגת העיר. כהיום בעוונותינו הרבים אינו כן. אמנם על דבר אחד לא אוותר: על מוסדות החינוך בעיר! על זה אני בעל הבית היחיד! ואם אינכם מסכימים על זה, הנה הבאתי את כתב הרבנות, הרי שלכם לפניכם! ואם יש מי שרוצה למחות שימחה עכשיו!"

כאשר כולם שתקו, היסב הרב עצמו ופתח את ארון הקודש ואמר בזה הלשון: "איימו עלי שלא אומר שהתרבות הוא כמו "תיפלה". נכון! זה הרבה יותר גרוע מ"תיפלה" כי בתיפלה יכירו לבסוף שאין בו ממש ותרבות הוא מינות... לאחר מכן המשיך לדרוש כשהוא מחייב כל אב לבוא במוצאי שבת ולרשום היכן לומדים בני ביתו.

ומקובל אצלנו כי על המעשה הזה הביע החפץ חיים דעתו לפני הגאון רבי ברוך בער זצ"ל שחייבים ללמוד איך לנהוג ברבנות מהראקאווער רב!

עפ"י קולמוס הלב

לשפוט בעלי דין בצדק וללא מורא !

נלמד מהפסוק: "לא תגורו מפני איש כי המשפט לא לוקים הוא" (פרק א"ז)

ואמרו חז"ל (סנהדרין ו:): שנים שבאו לדין, אחד רך ואחד קשה, עד שלא תשמע דבריהם או משתשמע דבריהם ואי אתה יודע להיכן דין נוטה, אתה רשאי לומר להם איני נזקק לכם, שמה נתחייב חזק ונמצא חזק רודפו. משתשמע דבריהם ואתה יודע להיכן הדין נוטה, אי אתה יכול לומר להם איני נזקק לכם שנאמר "לא תגורו מפני איש".

כתב רבינו יונה ז"ל: "לא תגורו מפני איש כי המשפט לא לוקים הוא" - הוזהרנו בזה, להאמין שלא יקרנו נזק מצד משפט הצדק. כאשר לא נכיר בו פנים, כמו שאמרו חז"ל: שלוחי מצוה אינם נזוקים לא בהליכתם ולא בחזירתם" (פסחים ה:). וזהו פירוש "כי המשפט לא לוקים הוא" שלא יבואכם נזק בסיבתו.

המאירי בפירושו (לאבות פ"א מ"א) עומד בדבריו המאלפים על הקושי הניצב בפני הדיינים מחד, ועל חובתם לדון בצדק, מאידך, וכך כתב:

טבע האדם הישר מתחמם לצעקת העשוק עד שיתחייב היות דבריו אמיתיים לגמרי, וכמעט שאינו רואה זכות לעשוק. ובהפך זה, טבע האדם הרמאי מתרפה ומקבל חולשה להתנצלות המתנצל ומספר קורותיו ותלונותיו עד שילהו רצונו להמנע מלחייבו. וכמעט שלא יראה לו חוב.

מתוך כך - כותב המאירי - צריכים הדיינים להתיישב דברים ולישא וליתן מתון שלא לחתוך את הדין עד שיתיישבו בדבר. אם העשוק ירבה בצווחות להבהיל השומע בטענותיו להפיג כעסו ולהוציא זעמו על העושק, וכן אם יש בהתנצלות העושק שפתי חלקות בלשון רמיה. על הדיין להזהר מהשפעות אלו, ולא יחתוך הדין אלא כפי מה שיחייב היושר.

בין איש לרעהו

ומי כעמך ישראל

סיפורים בני זמננו

"בשלי הסער הזה" / הרב נפתלי וינברג

'נחיתות' בלתי נסלחת למראה יהודי כשר שמשדר בכל רמ"ח אבריו ושס"ה גידיו עליונות מוסרית.

חילוני שצועק "שוויון בנטל" ממש לא מתכוון למה שהוא אומר, והא ראייה: הוא מעולם לא הפגין נגד המיעוט הערבי שלא מתגייס לא לצבא, לא לשרות אזרחי וגם לא ממית עצמו בלימודים. פשוט לא מתגייס לכלום וזוכה בתקציבים כמו כל אזרח אחר. אז מדוע הוא תוקף את החרדי לפני הערבי? התשובה פשוטה: כלפי החרדי הוא חש בנחיתות שמציקה לו, מה שאין כן כלפי הערבי.

וכעת נתבונן במבט יהודי מוסרי: הלוא אנו מדברים על אותם חילונים שהם בבחינת תינוקות שנשבו, חבל על נשמתם שלא זכו ללמוד אפילו "שמע ישראל" במערכת ה"חינוך" שלהם. האמנם איננו קולטים שמדובר בבני אברהם יצחק ויעקב שנדחו אל עברי פי פחת? היכן הרחמנות על יהודים?

פשוט וברור, שאם אנו בעצמנו נחוש כלפי כל יהודי את מה שאנו אמורים לחוש כלפי נשמתו - שאף היא נחצבה מתחת כסא הכבוד - ברור שהחל מאותו רגע הוא יקלוט (במודע או בתת מודע) שאנו כאן כדי לעזור לו. תחושת הנחיתות שמתעוררת אצלו כלפינו תיעלם, וממילא לא יתעוררו אצלו "נוגדנים".

* * *

ההצעה המעשית שאנו מניחים על השולחן עוסקת בשינוי צורת החשיבה שלנו כלפי יהודים שאינם שומרים תורה ומצוות. אם במקום ללעוג לחטאים שלהם, נרחם באמת על נשמתם האבודה - אזי תחושת הנחיתות תיעלם ובמקומה תבוא תחושת חמימות: הנה יהודי שבאמת אכפת לו ממני! ב"ה ישנם יהודים רבים חרדים ודתיים אשר מקיימים בהידור את "והוי מקבל את כל האדם בסבר פנים יפות", אך ישנם רבים אחרים שצריכים ללמוד גם הם הנהגה זו.

במפגשים מקריים בין בחורי ישיבות לחילונים, מתפתחים במקרים רבים וויכוחים בנושאים שונים. בן ישיבה סטנדרטי מעולם לא הודרך בכוחה של מילה, וביסודות תורת הדבור. מה שמתרחש בדרך כלל שהבחור אומר את שאומר, והדברים אינם תורמים לכל דבר חיובי, לכן עדיף שבחורי ישיבות לא יכנסו כלל להיבטות בענייני דעת תורה והשקפה יהודית.

על הבחורים לדעת שעליהם להיות שקועים בלימוד התורה בלבד - כפי שהורו גדולי התורה - ולא לעסוק במה שנדמה להם כ"קירוב רחוקים" ובוודאי לא לפתח "דיאלוג" וויכוחים עם חילונים הניקרים בדרכם. זו הסיבה שאינם מקבלים הדרכה בישיבות לנושא זה, כי אין זה מתפקידם. גדול הנזק מהתועלת. שכן כל התעסקות עם דמויות מחוץ לעולם התורה רק מחלישה את עוצמת עלייתם הרוחנית [כדמצינו אצל אברהם שעם כל אהבתו לבנו ישמעאל הרחיקו מיצחק] לעומת זאת לאברכים מבוגרים ובמיוחד לאלו שמתאימים, התיירו רבותינו להתעסק עם חילונים ולקרבת לתורה, אך גם הם צריכים הדרכה והכשרה לכך. וזה מה שאכן עושים במסגרת הארגונים הנפלאים של "לב לאחים" ו"יד לאחים" "ערכים" "צוהר" וכיוצא באלו.

אם כל אחד יעשה בשלימות את תפקידו הנכון אנו משוכנעים שהתוצאות הברוכות תהיינה שוות את המאמץ. והדבר יגרום לקידוש ה' ולקירוב לבבות.

ומכאן תצא קריאתנו לכל האברכים המתאימים לתפקיד, לצאת בהמוניהם, בימי בין הזמנים, במסגרת האירגונים הקיימים, להשפיע ולקרבת באהבה את אחינו התועים לאבינו שבשמים.

השבוע, ביום רביעי, יגיע היום הכל-יך מדובר "הראשון לאוגוסט" (למניינם).

מזה חודשים ארוכים מתריעים כולם מפני היום הזה, בו פג תוקפו של החוק אשר הסדיר את מעמדם כדחויי גיוס. של תלמידי הישיבות הממיתים עצמם באוהלה של תורה.

מה עדיין לא נאמר בנושא זה?
השורות הבאות.

* * *

מאז החלו לסעור הרוחות בקשר לנושא הגיוס, שמענו שוב ושוב מפי גדולי ישראל שליט"א נימת התייחסות של "בשלי הסער הזה", כלומר כל רוח סערה שמתעוררת נגד לומדי התורה מחייבת אותנו להתחזק יותר ויותר בשקידת התורה. וחזקה על החיזוק הרוחני שיגרור בעקבותיו את השינוי המעשי בפועל, כדברי המשנה: "המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו" וכו'.

בשורות הבאות נבקש להצביע על נקודה נוספת של "בשלי הסער הזה", תחום שבו עלינו להתחזק - מתוך ציפייה לישועה במהרה!

* * *

האדם הממוצע זקוק בחייו לארבעה דברים - אומר הרב ד"ר אברהם טווערסקי שיחי' - (1 מזון 2 שתייה 3 קורת גג 4 מישהו שניתן להאשים אותו...)

הוא אומר זאת בהרצאותיו המרתקות כהלצה - אך זו אמת לאמיתה! בכל כישלון ואף סתם קושי מתקשים אנשים לקבל אחריות, והבחירה האולטימטיבית היא להאשים את הזולת. ברור, החל מאותו רגע בו אני עסוק בלהאשים את הזולת, ולהשמין אותנו, אני מצליח לשרוד!...

וכעת לשאלה: מי אשם בסערה בדעת הקהל כנגד תלמידי הישיבות הקדושות?

אם היו שואלים אותי הייתי מצביע מיד על גורמים בחו"ל, שבשנים האחרונות מממנים 'קמפינים' לא מעטים נגד כל דבר שרוח יהדות נודף ממנו. אם זה 'הקרן החדשה לישראל' וכדו' (וכפי שהתגלה מקור המימון של "המחאה החברתית" בקיץ שעבר). החילוני המצוי אינו שונא דת - נתון שנבדק בסקרים רבים - אך ברגע שהקיצונים יצאו במלחמה נגד החרדים גם החילוני הפשוט יצטרף אליהם.

וכאן נשאלת שאלת מיליון הדולר: מדוע?! מדוע ברגע הגורלי הוא מצטרף אליהם נגדנו ולא בעדנו?

יהודי שעוסק בקירוב לבבות מזה זמן רב, ובהצלחה רבה, הציג באוזני הסבר מרתק לתופעה:

"עליונות מוסרית" זהו שם הקוד שיפענח את התעלומה. הדבר שהכי חשוב לאדם בעולם זהו כבודו, אין הכוונה כאן לרדיפת כבוד אלא להערכה בסיסית בעיני הבריות. אדם מסוגל לשרוד ברעב ובצמא, יותר מאשר בסביבה של חוסר הערכה!

וכעת לנקודה: כאשר ניצב יהודי שומר תורה ומצוות מול חילוני, יש חשש סביר שהוא יסדר כלפיו "עליונות מוסרית", שכן הוא מקפיד על קלה כבחמורה ואילו השני מרגיש לעומתו "נחיתות מוסרית" ובצדק! גם אם החרדי לא דיבר מילה, הוא בכל זאת משדר: אני יותר טוב ממך.

מאחר שהערכת הסביבה היא הדבר החשוב ביותר שיש לאדם, לא יימלט שהחילוני לא יפתח "נוגדנים" נגד החרדי. אז גם אם הוא לא שונא חרדים מוצהר, תמיד מסתתרת אצלו פנימה איזו

לעילוי נשמת רבי מאיר בעל הנס זיע"א